

199876

CONSTANTIN C. DICULESCU

RĂSPUNS D^{-LUI} O. DENSUȘIANU

LA

CRITICA FĂCUTĂ LUCRĂREI MELE

„ORIGINILE LIMBEI ROMÂNE“

„STUDII CRITICE — REZULTATE NOUĂ“

DIN

ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE

BCU SERIA Centrală TOM. XXIX Library Cluj

MEMORIILE SECȚIUNEI LITERARE

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA «GUTENBERG» JOSEPH GÖBL

20. — STRADA DOAMNEI. — 20

1907

CONSTANTIN C. DICULESCU

RĂSPUNS D^{-LUI} O. DENSUȘIANU

LA

CRITICA FĂCUTĂ LUCRĂREI MELE

„ORIGINILE LIMBEI ROMÂNE“

„STUDII CRITICE — REZULTATE NOUĂ“

DIN

ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SERIA II — TOM. XXIX

MEMORIILE SECȚIUNEI LITERARE

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA «GUTENBERG» JOSEPH GÖBL

20. — STRADA DOAMNEI. — 20

1907

ABREVIATIUNI

alb. = albanez	lat. = latin
ar. = aromân	megl. = meglenit
bulg. = bulgăresc	ngr. = neogrec
clas. = clasic	port. = portugez
cp. = compară	prov. = provensal
fr. = francez	sp. = spaniol
gr. = grecesc	ung. = unguresc
grm. = german	v. = vechiu: vit. = vechiu ita-
ir. = istro-român	lian, vsl. = vechiu slav
it. = italian	vegl. = vegliot

BCU Cluj / Central University Library Cluj

- Semnul * indică un cuvânt propriu latineț vulgar.
Semnul † indică un cuvânt sau o formă reconstituită.
Semnul > între două cuvinte arată că cel dintâi a dat naștere celui de al doilea: e r u n c a r e < aruncare etc.
Semnul < între două cuvinte arată că cel dintâi s'a născut din cel d'al doilea: mișel < misselus etc.

LUCRĂRI CITATE :

- Candrea I. A. — Ov. Densușianu (*Dicționarul etimologic al limbei române. Elementele latine*. Fascicola I. București, 1907).
- Cihac A. D. (*Dictionnaire d'etymologie Daco-roman*. Francfort s/M. vol. II, 1879).
- Diefenbach (*Glossarium Latino-germanicum mediae et infimae aetatis e codicibus manuscriptis et libris impressis*. Francforti ad Moenum, 1857).

- Du C(ange) = Du Cange, *Glossarium mediae et infimae Latinitis*, éd. Leopold Favre. Paris, 1883.
- Forcell. = Forcellinus, *Totius Latinitatis lexicon*, ed. Doct. Vincentio de Vit. Prati, MDCCCLXXIX.
- Frâncu-Candrea R. = *Rotacismul la Moș și Istrieni*. București, 1886.
- Hașdeu, *Etymologicum magnum Romaniae*. Tom. I—III, București, 1886—1893. Dicționarul limbei istorice și poporane a Românilor (A—Bărbat).
- Hașdeu C. de B. = *Cuvente den bătrâni*. București, 1878. (3 vol.).
- H L R. = O. Densușianu, *Histoire de la langue roumaine*, vol. I. Paris, 1901.
- Miklosich, *Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen*. Wien, 1866,
- Miklosich Sl. in R. = Dr. Franz Miklosich, *Die slavischen Elemente in Rumänischen*. Wien, 1861.
- Orig. l. r. = Const. C. Diculescu, *Originile limbei române. Studii critice — Rezultate nouă*. (Fascicola I, Vocablismul). Analele Academiei Române. Seria II, Tom. XXIX. 1907.
- Pușcariu S., *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache*, I. Lateinisches Element. Heidelberg, 1905.
- V. n. = *Vieața nouă*, revistă bilunară sub direcția d-lui Ovid Densușianu (N-rile dela 1, 15 Aprilie și cel dela 15 Iulie 1907).
-

Modul de a face critică al d-lui Ovid Densușianu e lucru destul de cunoscut publicului cititor. Această împrejurare mă scutește pe mine de a mai lungi vorba urmărind gama crescândă a tonului acerb și pătimaș observat dela primele sale încercări critice, când sciea prin diferite reviste, și până azi, când criticul-poet e directorul unei reviste în care scie ce vrea și cum vrea. Pe de altă parte ca să nu fiu bănuț că, în acest răspuns, plec de la idei preconceptione asupra felului de a face critică al d-lui Densușianu, îmi voi mărgini întâmpinarea la tărâmul pe care am fost atăcat de pana d-sale.

La începutul lui Iulie trecut a apărut în analele Academiei întâia fascicolă din lucrarea mea intitulată «*Originile limbii române — Studii critice — Rezultate nouă*». Abia ieșită de sub tipar, această fascicolă a stârnit deodată supărarea d-lui

Ovid Densușianu. Creer de scriitor și până de filolog, nu cred, să fi dat vreodată drumul unei critici mai pornite și mai pătimăse decât cea scrisă ca articol de fond în n-rul 12 din acest an al revistei *Viața nouă*, pag. 263—267. Critica ce face lucrării mele începe cu un fel de crâncenă ofensivă îndreptată contra Academiei. Cum supărarea și nemulțumirea d-lui Densușianu împotriva acestei Instituțiuni sunt lucruri ce nu mă privesc — lucrarea mea fiind numai ocaziune și nicădecum origine a certe — nu voi răscă niciun cuvânt asupra acestei cestiuni. Ca să cunoaștem însă starea sufletească a d-lui Densușianu, când a compus acel articol critic, e necesar să amintim că în introducere, d-sa tractează, pișcând Academia, lucruri cu totul disparate și în dezarmonie izbitoare cu titlul articolului, precum : strigoii, hală, emanațiuni mucigăioase, facerea lumii, Adam, concepțiune etc.. Apoi bonuri, ferestre, mori, moșii, bineînțeles, nu ale mele ci tot ale Academiei. După acest preambul straniu, d-sa intră în miezul criticei legându-se întâi de titlu.

După d-l Densușianu, «titlul promite ceva ce nu dă cartea, pentrucă numai despre originile limbei noastre nu se spune nimic nou». D-l critic se face că n'a văzut titlul complet de pe coperta cărței, care este următorul: «*Originile limbei române. Studii critice—Rezultate nouă. Vocalismul*».

De la sine se înțelege că partea întâi e titlul general al întregii lucrări, iar partea din urmă, *vocalismul*, arată că fascicola aceasta tractează special legile transformării vocalelor. D-l Densușianu știeă desigur acest lucru, dar din spirit critic s'a prefăcut că nu înțelege. Rezultatele nouă relative la originile limbei noastre decurg din etimologiile nouă — d-sa singur recunoaște (pag. 264) că astfel de etimologii sunt multe în fascicola apărută — și din studiul comparativ al legilor fonetice. Locul formulărei acestor rezultate concludente nu poate fi decât fascicola din urmă — a IV-a — și nicidecum fascicola I, cum pretinde d-l Densușianu.

Ca să-și asigure victoria de la început, d-l critic citește *invers* locuri întregi din lucrarea pe care o critică: «Pentru a nu se asemăna dela început cu alți, d-l Diculescu — zice d-sa — întrebuițează altfel semnele filologice; de ani de zile s'a convenit să se pună o cruce dinaintea cuvintelor cari nu sunt atestate; autorului patronat (!) de Academie nu-î place așa: iewa crucea și o pune tocmai dinaintea cuvintelor latine vulgare atestate». Ați citit prea repede, d-le Densușianu, căci iată ce stă scris la pagina 23, indicată pentru control chiar de d-voastră: «Semnul † (cručiuța) arată că cuvântul sau forma înaintea căreia stă e o reconstituire filologică. Reconstituirii sunt toate acele cuvinte și forme *cari nu*

s'au găsit până acum în latina vulgară, dar existența lor se demonstrează ușor pe cale filologică...». Deci, eu am întrebuițat crucea nu înaintea cuvintelor latine vulgare atestate — cum afirmă d-l Densușianu — ci înaintea cuvintelor și formelor cari nu s'au găsit până acum în latina vulgară, deci *neatestate*. Se înțelege ușor scopul ce urmăria d-l Densușianu riscând acest neadevăr evident. E desigur o inovație în critică de a cită fals locuri din opera pe care o critici, și d-lui Densușianu îi revine paternitatea acestei procederi. Sau se datorește asta împrejurărei spuse de critic însuși la începutul articolului, unde afirmă că prin fereastra d-sale pătrunde mai multă lumină decât prin «ferestruica» Academiei? Dar atunci ce fel de lumină este aceea, ale cărei efecte au jucat așa de rău festa d-lui critic? D-l Densușianu nu se mărginește numai să schimbe înțelesul frazelor dar și inventează pe deantregul. Astfel având aerul că citează din lucrarea mea scrie: «... cuvintele socotite de câțiva naivi ca Miklosich și alții...». Prin aceste cuvinte imagine, dar puse de critic între semnele citațiunei, insinuiază că așa fi făcut naiv pe un învățat ca Miklosich, dar aici nu mă indică pagina de unde le-a luat. Nică că se putea o mai mare abilitate. Aceste mistificări vădite ale adevărului desvălesc gândul criticului și noi ne-am putea oprî aci, dacă n'am scoate nicio învățătură urmărind mai

departe firul cugetărei d-lui Densușianu. Alegând pe sprânceană câteva etimologii din lucrarea mea, d-l Densușianu le citează fragmentar și în așa mod ca să le discrediteze. Iată ce zice despre etimologia cuvântului *guler*: «Curioși cari nu știeau de la cine primise această bucată de pânză împrejurul gâtului să afle prin d-l Diculescu că tot dela Români. Aceștia îi ziceau *collulum* și noi am scos cam mototolit *gulerul*». Din dezvoltarea etimologiei acestui cuvânt d-l critic a avut grijă să citeze numai rândurile următoare, cari pentru publicul mare n'au multă greutate: «Iată în scurt istoricul fazelor prin care a trecut *collulum* până să devie *guler*. Conform legei fonetice de care ne ocupăm *collulum* a devenit *collilum* (cp. *campula* > *câmpină*, *terrula* > *țarină* etc.)... O din *cōllilum* fiind lung și accentuat a devenit *u*: *cōllilum* > *cullilum* (cp. *cōgito* > *cuget*, **ōstia* > *uscia* > *ușă* etc.) Prin gamizarea lui *c* inițial (cp. *cotonius* > *gutuiū*, *crates* > *gratie* etc.) a devenit *g*: *cullilum* > *gullilum*, și prin prefacerea lui *i* scurt în *e*, *gullilum* a devenit *gullelum* de unde direct *guler* (pag. 15—16)». Să mai zică cineva că d-l Densușianu nu e de bună credință cu lectorii revistei sale. Ce-î pasă d-sale că verificarea acestei etimologii e dată tocmai în rândurile următoare trecute sub tăcere filozofică: «Pe lângă demonstrația făcută, care singură ar fi suficientă a dovedi că

guler a purces din *collulum*, mai adaogem spre deplina confirmare a faptului, că faza *gullerum*, scrisă *gulerum* dintr'o eroare etimologică, o surprindem în latina infimă din Galia: «Invenit introitus capucii, qui *gulerum* Gallice appellatur — idem quod gula mantelli» (citat de Du Cange). Din citatul ăstă rezultă că *gullerum* se întrebuițã odată în Galia având acelaș înțeles cași cuvântul românesc. Ortograficește însă observăm că e scris cu un singur l, *gulerum*, eroare datorită credinței false că ar fi derivând din *gula* «gură»: *gula* mantelli, *gula* camisiæ etc., etimologie cu totul inezactă....». Pentru înțeles să se compare francezul *collet* «guler», derivat din *col* (vechiu *col*), «gât». Se vede că d-l Densușianu se gândește tot la ungurescul *gáler*, deși nu spune.

Mai departe: «*Dâlm.* D-l Diculescu ne roagă să credem că e latinul *tumulus* (p. 5)». Nu vă roagă nimeni, d-le Densușianu. Iată ce am zis eu: «Vorba *dâlm* nu poate în niciun caz derivă din vsl. *hl'ъ m'ъ* «collis», rus. *holmъ*, «colină» — d-l Densușianu ce zice? — ci are aceiaș origine cași polonul *łum* «movilă, grămadă», adică — după opinia mea — latinul *tumulus*, pe care îl găsim sub forma *tumlum* în inscripțiuni (Gazzera, *Iscr. christ. del Piemonte*, 213, 2. cp. Schuch. etc.». Legătura dintre polonul *łum* și latinul *tumulus* este evidentă, cași cea dintre

românul *dâlm* și polonul *tlum*. Forma polonă ne conduce la o formă română dispărută † *tulm*.

Tot pe acelaș ton d-l Densușianu zice: «... așa dela noi (Români) ar fi primit ei (Slavi), ne asigură d-l Diculescu, *lebăda*, care la noi n'ar fi nici mai mult nici mai puțin decât latinul *albida*, (pag. 8)». Evident că da. Latinul *albida*, care a înlocuit pe *olor*, suferise în latina vulgară metateza reciprocă a sonurilor dela început devenind *labida*. Un fenomen identic a suferit meglenitul *răzint* «argint» din *argentum* și chiar latinul **albeus* (= clas. *alveus*) devenise în latina vulgară *labeu(s)* de unde friulanul *laip* «copae, albie». Din *labida*, *labeda* s'a făcut *lebădă* plural *lebede*, după cum din **rapidis* (= clas. *rapidus*) s'a născut *repede*. Din limba română, cuvântul astfel format a trecut în limba slavă.

D-l Densușianu s'a revoltat desigur la vederea acestor fapte dovedite, cu atât mai mult cu cât d-sa a exagerat peste măsură în impecabila-*Histoire de la langue roumaine* înrăurirea slavonei asupra limbei române. S'a afirmat, buneoară, de uni filologi străini că particula negativă *ne* din românește ar fi de origine slavă ¹⁾. D-l Densușianu nu numai că socotește această afirmație drept o axiomă, dar se grăbește a cită peste 40 compuse cu *ne*, între cari și neologisme ca *neabil*,

1) Cp. Cihac, *Dictionn. etym.* II, p. 214.

neezact.., ca să demonstreze cât de adânc a pătruns în limbă acest slavonism și că vorbe ca: *necurat, nesigur, nefericit, nedreptate, nedormind...* sunt niște formațiuni arlechine, jumătate românești, jumătate slavonești. (HLR. pag. 426). În realitate, nu acesta e adevărul. E drept că în latina clasică uzul lui *ne* în loc de *in* eră foarte restrâns: *fas—nefas, fastus—nefastus, fandus—nefandus, mirus—nemirus, scientia—nescientia*. Incolo se întrebuiștea numai *in*: *auditus—inauditus, placabilis—implacabilis...* În latina vulgară găsim însă exemple identice cu cele din românește: *purus* și *nepurus*, rom. *curat* și *necurat*, *parcus* și *neparcus*, rom. *păstrător* și *nepăstrător...* (Forcell). Ceia ce mai trebuie reținut în cestiunea asta e faptul următor. Pe când latinul *ne* a rămas neschimbat în românește: *nescientia* > *neștiință*, † *nedormiendo* > *nedormind*, slavul *ne* se preface regulat în *nă*: *neukъ* > *năuc* (*neukъ* «neînvățat, indoct» din *učiti* «a învăța»), *neteⁿgъ* > *nătâng* (*neteⁿgъ* «leneș» din *toⁿgъ* «curajos, bărbat, activ»), *nesъdravinъ* > *năsdraivan* din *sъdravinъ* > *zdravăn*, *nevodъ* > *năvod* etc... Cu alte cuvinte, pe domeniul ei, româna a refuzat să confunde particula romanică *ne* cu particula slavă *ne*, prefăcând pe cea din urmă în *nă*.

În genere, filologi au văzut înrâurirea slavonei asupra limbei române în cuvinte, prefixe și sufixe derivative adică numai în partea lexicală. D-l

Densușianu, filolog perspicace, ridicându-se mai presus, vede înrăurirea slavonei în fonetică și chiar în gramatică. După d-sa, latinul *medius locus* (*mediolocu*) a devenit *mijloc* sub influența slavului *mežda!* (pag. 243, op. cit.). Inchipuți-vă dacă e minune mai mare decât aceasta, ca un cuvânt slav, să-î zicem *mežda*, deși absinte în limba română, înrăurește totuș dela distanță forma unui cuvânt românesc! D-l Densușianu când nu poate explica vreun fenomen fonetic declară imediat: aici e o înrăurire slavă. La prefacerea lui *dio* în *j(o)*: *mediolocu* > *mijolocu* > *mijlóc*¹⁾, a lucrat desigur aceiaș lege fonetică cași în *deosum* > *jos*, *rotundiolus* > *rotunjor*, rom. *grămădi-oară* > *grămăjoară* etc.

Formele de vocativ: *domnule, codrule, omule..*, ne asigură d-l Densușianu, sunt de origine bulgară! (HLR. pag. 244). În realitate, atari vocative s'aunăscut în sânul limbei române fără înrăurirea vreunei limbii străine. Aun primit această formă de vocativ mai întâi nume proprii ca: *Lerescul, Buzescul, Barbul...*²⁾. Aceste nume, neposedând forma nearticulată, aun primit după trebuință sufixul *e* al vocativului (cp. *bărbat, bărbat-e*) direct la forma articulată, singura pe care o aveau: *Lerescul-e, Buzescul-e, Barbul-e*. Mai târziu prin

1) Forma *mijloc* e nouă.

2) Astăzi numele de felul acestora se întrebunțează mai mult fără *l*: *Buzescu, Ionescu, Barbu*.

asemănare s'aŭ întins aceste forme și la substantivele comune: *domnul-e* dar și *doamn-e*, *copilul-e* dar și *copil-e*, *codrul-e* dar și *codr-e*.

Altă învinuire ce-mi aduce d-l Densușianu e următoarea: «*Prapur*, pentru ca să cunoaștem acest cuvânt, d-l Diculescu — urmând sistemul de citații introdus de d-l Sextil Pușcariu — dă un citat al d-lui Iorga din *Neamul românesc...*» D-l Pușcariu n'a scăpat nici de data asta de o săgeată trimisă din cetățuia *Vieței nouă* a d-lui Densușianu. Cine nu știe însă că uzul citațiilor e mult mai vechi decât apariția d-lui Sextil Pușcariu. Din parte-mi recunosc că citația făcută pentru vorba *prapur* e de prisos, dar și d-l Densușianu trebuie să știe că de multe ori a cită de prisos e mai bine decât a nu cită deloc. Monstruozițiile științifice numai astfel se pot evita. De aceia în filologie se obișnuiește ca existența, înțelesul și diferitele accepțiuni ale unui cuvânt să se scoată din citațiuni. La ce monstruoziții poate duce lipsa totală de citațiuni, e instructiv un caz tipic chiar al d-lui Ovid Densușianu. D-sa luându-se după o simplă alunecare de condei a unui învățat străin ¹⁾ a studiat cu tot dinadinsul în a sa *Histoire de la langue roumaine*, pag. 271, cuvântul imaginar *lindină* «țelină, păragină» care n'a existat și nici că va exista vreodată în limba

1) Cp. Miklosich, Etymologisches Wörterbuch der sl. Spr. pag. 164.

română¹⁾. Și totuș, autorul atărei monstruozi-tăți crede cu tot dinadinsul, că numai d-sa și un colaborator al d-sale sunt singuri filologi ai noștri: «... și pe când admirațiunea eră mai expansivă pela Brașov, Sibiū, Budapesta— un filolog²⁾, doi³⁾ (nu cred să fie mai mulți) surădeau⁴⁾».

Să urmărim mai departe critica d-lui Densușianu: «Se știe că cuvinte latine pătrunsese prin creștinism în vechea slavă; d-l Diculescu cu aprobarea Academiei și-a zis: cuvintele crezute ca introduse din latină în vechea slavă nu pot fi luate decât dela Români». E posibil ca d-l Densușianu să fi făcut afirmația dela început pe temeiul credinței false că Bulgari ar fi fost creștinați prin misionari latini și că deci ei ar fi primit un creștinism latin, pecând istoria, spune dincontră

1) Cu totul alt cuvânt e *lindină*, care derivă din lat. † *l e n d o - l e n d i n i s* (= clas. *lens lendis* «ovum puliscis»), it. *lendine*, sard *lendine* și *lendiri*, prov. *lende*, etc. In *Etymologisches Wörterbuch der sl. Sprachen*, la rubrica vorbeii *l e n d i n a* «loc necultivat, țelină», slavistul Miklosich, atras de asemănarea formei, a înregistrat din eroare printre derivatele nouă slave ale aceluși cuvânt și pe românul *lindină*, care, cum se vede e cu totul altceva. D-l Densușianu a împrumutat această eroare și a pus-o în a sa *Histoire de la langue roumaine*, care datorește mult operilor învățatului slavist. Astfel ne-a îmbogățit limba cu un cuvânt care nu există, iar eu relevând în „*Originile limbei române*“ pe lângă alte erori de împrumut și pe aceasta, mi-am atras ura d-lui Densușianu.

2) Citește: Densușianu.

3) Citește: Candrea.

4) Adică: Pe când revistele și ziarele de peste Carpați primău cu elogii opul d-lui Pușcariu, la București cele două zeități ale filologiei române rădeau pe îfundate. Cp. *V. n.* an. III, N-rul 6, p. 126.

că Slavi aŭ fost creștinați de Greci și că creștinismul lor e de origine grec. Cât pentru cuvintele latine din limba slavă, n'am zis nicăiri că toate aŭ fost împrumutate din românește ci numai anumite, dintre care pe unele le-am studiat. Afară de aceasta, cuvintele de origine latină din limba slavă nu sunt numai din domeniul religiunii, cum pare a crede d-l Densușianu, ci orce fel de cuvinte. Ele nu sunt luate direct din latinește, cum se pronunță d-l Densușianu, ci aŭ pătruns în acea limbă pe diferite căi. Desigur că fōnetica e criteriul după care putem ști că cutare cuvânt de origine latină a pătruns în slavonește prin cutare limbă și nu prin alta. Astfel sunt cuvinte intrate:

a) prin limba greacă: vsl. *axagъ* < gr. ἐξάγιον, ngr. ἄξια, lat. exagium, it. saggio; vsl. *Rusalije* < mgr. Ρουσάλια din lat. Rosalia, Pascha rosata sive rosarum, it. Pascqua rosata etc..

b) prin limba română: vsl. *ol tarъ* < rom. altar, lat. altare, altarium, it. altarium, it. altare etc., vsl. *platiti* < rom. plătire din plată, lat. vulg. plata «taxă în genere» (cp. DuC) — Nicîuna din celelalte limbi romanice n'aŭ păstrat această vorbă —, vsl. *matorъ* < rom. matur, lat. maturus etc..

c) prin limba germană: vsl. *sanit* < vgrm. sancti, mgrm. sancte, sante, lat. sanctus, it. san(to), vsl. *roža* < vgrm. rōzâ, lat. rosa etc..

d) prin limba italiană: vsl. *straninъ* < ital. stranio, strano, lat. extranius; vsl. *pogača* <

ital. focaccia, mlat. focacius, ngr. φογάτζα etc..

Slavi balcanici aŭ împrumutat atari cuvinte din limbile greacă și română, pe când Slavi pano-nici — cei ce locuiaŭ între Tisa și Dunăre — aŭ împrumutat mai ales din limbile germană și italiană. Unele cuvinte de origine latină aŭ pătruns în slavonește pe două căi deodată. Așa e, bunăoară, cuvântul pav-o-pav-onis «păun»: vsl. pavъ și paunъ; nsl. pav; bulg. paun, pavun; srb. pav și paun; boem pav; pol. paw; rus pavъ etc.. Forma pavъ e din limba germană (vgrm. pfāwo etc.), iar paunъ e din limba română¹⁾, căci aiurea acest cuvânt are tot alte forme: it. pavone, ngr. παβόν și πατόν, alb. pagua.

Maî departe, criticul zice: «Nemulțumit și cu alte păreri ale filologilor de până acum, d-l Diclescu a luat într'o zi dicționarul nostru și consultând toate dicționarele și glosarele existente ale latinei poporane s'a convins că atâtea cuvinte socotite până acum...». Aici e o insinuare foarte puțin dibace, că eŭ aș fi plagiat ceva din fascicola I a dicționarului etimologic la care lucrează d-sa în colaborare cu d-l Candrea. Las la o parte faptul că, atunci când a eșit acea fascicolă, lucrarea mea erà dejà la a III corectură, pe care n'o mai făceam eŭ ci Academia. Dar d-l Densușianu trebuia să precizeze ce anume am

1) Cp. și: «Pav ist deutschen, paun, romanischen Ursprungs» (Miklosich, *Etym. Wb. sl. Spr.* p. 234).

luat din acea fascicolă. N'a precizat nimic căci n'avea ce. În realitate, fascicola I din mult trâmbițatul dicționar, pe cele 48 de pagini ale sale, nu aduce nimic nou ¹⁾— d-l Densușianu are cuvântul— afară doar de următoarele erori dintre care unele sunt tot vechi:

Verbul *aciua* e derivat dintr'un tip reconstruit †accubiliare din cubile «culcuș, covru». Fonetește însă din †accubiliare n'ar fi putut ieși decât *acușare sau acușere. Etimologia exactă e cea propusă de Hașdeu în *Magnum etymologicum: aciuarē* <*acquiare din *acquire* (mai uzitat *acquiescere*) prin schimbarea conjugărei. Din *acquire s'a făcut mai întâi *aciare* cu persoana I-a dela prezente *aciū* (Molnar, *Gram.* 1788, 266) și *aciez. Din *aciū* + *aciez* s'a născut forma silectică *aciuez* care propagându-se mai departe a dat *aciuezi*, *aciuează*, *aciuarē* etc.. Înțelesul latinului *acquire «a se repauza» e păstrat și de românul *aciuarē*: «Boerul iea și mănâncă și după aceia se *aciuează*» (Sbiera, *Basme*, p. 58). Dintr'un tip †acquiabulum «loc de repaos, adăpost» (cp. *litibulum*, loc de ascuns, ascunzătoare din «*latere*» a se ascunde) derivă desigur *acioală* de unde verbul *aciolare* «a adăposti». Sub înrăurirea lui *aciolare*, și forma *aciuarē* a a căpătat acest înțeles. (*Orig. l. r. Voc.* p. 81).

1) În privința aceasta o unică rezervă am de făcut. Anume etimologia cuvântului *baeră* (*baer*) datorită d-lui Candrea.

Verbul *adià* îl deduc dintr'un derivat al lui *ilia* «pântece, îie» Acestei etimologii i se opune atât înțelesul cât și forma, căci *adià* s'a născut din forma mai veche *aduià* (*aduià* > *adiuà* > *adià*) păstrată la Moți: «*a aduià* = a mângâia». (Frâncu—Candrea, *Rot.* p. 48). Derivă incontestabil din † *adoleare*, *adoleo*, verb compus din *ad* și *oleo* «*odorem spiro, redoleo*» (Forcell:) Înțelesul prim a fost deci «a răsufli pentru a percepe mirosul unui lucru» de aci «a respira în genere». Cu acest înțeles a rămas în macedo-româna: *adilia* «a răsufli», *adiliatic* «respirație». În daco-româna are accepția de «a sufla ușor (vorbind de vânt)» apoi «a mișcă încoace și încolo, a atinge ușor, a mângâia».

Aramă e derivat dintr'un tip † *aramen* rezultat prin asimilațiune din *aeramen*. Din contră, *aramă* s'a născut din *aeramen* (*ēramen*) prin schimbarea regulată a lui *e* inițial neaccentuat în *a* cași: *aruncă* < *eruncare*, *astâmpâră* < *ex-temperare*, *aluat* < *elevatum*, *ariciu* < *ericius* etc., unde nu mai poate fi vorba de asimilație. (Cp. *Orig. l. r. Voc.* 85).

Verbul *ajună* e dedus dintr'un tip «† *ajunare* rezultat din *ejunare* + *jajunare*; paralelismul *jajunare* — *jejunare* a înlesnit probabil nașterea formei † *ajunare*, alături de izolatul *ejunare*». *Ajunare* derivând din *ejunare* prin aceeași trecere în *a* a lui *e* inițial neaccentuat, cași în vor-

bele de mai sus, orce ipoteză rămâne de prisos.

Pentru acelaș motiv, aromânul *agiun* «flămând» e din **ejunus* nu din **ajunus*.

Tipul **baptizio* — *onis*, de unde *botejune*, megl. *bătijune*, ar. *pătigiune*, e dat de autori colaboratori ca neatestat. De fapt îl găsim atestat sub forma «*baptissio* — *ionis*, *baptismus*» (DuC).

Despre *alună* iată ce citim: «*Alună* <†*abellona* (= *abellana*) prin introducerea sufixului *ona*, care se găsește în alte nume de orașe». Dar d-niș Candrea-Densușianu trebuiaș să știe că **abellona* cași *abellana*, nu sunt nume de orașe. Orașul campan de care ar fi vorba se chemă *Avella* saș *Abella* (Cp. Forcellin).

Substantivul *bour* e dedus de colaboratori din *būbalus*. Se știe însă că din *bubalus*, grec βόβυλος, a ieșit în toate limbile europene numele *bivolului*, care nu e tot una cu *boul sălbatic* saș *bourul*. Astfel *bubalus* (*bufalus*) a devenit: it. *bufalo*, *bufolo*; prov. *bubali-s*, *brufe-s*, *brufol-s*, sp. *bufalo*, pg. *bufalo*, fr. *buffle*, grm. *büffel*, alb. *bual*, vsl. *byvol*, ung. *bival*, rom. *bivol*, *biol*, *ghiol* etc. *Bour* e un deminutiv al substantivului *boș*, după cum *râur* e al substantivului *râș*, și corăspunde unui tip latin **bovulus*, de unde ven. triest. *bovolo*, vic. pad. *bovolo* «melc». Semnificația de «melc» o are și deminutivul român *boruel*. A se compară în privința asta versurile poporane: «Melcș, melcș, codobelcș — Scoate coarne *boerești* (= bourești).

Latinul vulgar *bava* (nu *baba* cum îl dau d-ni Candrea-Densușianu) de unde românește †*ba* plural *bale*, it. *bava*, sard. *baa*, sp. pg. *baba* e socotit ca neatestat. Il găsim însă consemnat de Du Cange în monumentalul său glosar: «*bava*, saliva, fluor salivae». Forma reconstruită †*baba* e falsă, cuvântul fiind împrumutat din cambro-britanicul *baw* «lut». Spano-portugezul *baba* s'a născut din *bava* în urma prefacerii lui *v* în *b*, fenomen fonetic obișnuit pe terenul iberic. Un scriitor latin chiar a satirizat această particularitate fonetică a Spaniolilor prin cuvintele: «*Apud Hispanos vivere est bibere*».

Cuvântul *brăcinar*, după d-ni Candrea-Densușianu, ar veni direct din puțin uzitatul *brăcină*, pecând el derivă necontestat din latinul poporan «*brachionarium* = *Ψέλιον ἀνδρός*» (Gl. Gr. Lat.). «*Brachionarium* = lineum quo femoralia succinguntur» (DuC) etc. (Cp. *Orig. l. r.* p. 151).

Pentru *brăcină* aș presupus existența unei forme latine †*bracina*. Așa formă însă n'a putut exista niciodată în latinește. *Brăcină* e o alterare a formei **brăciră* (*brăcire*), singular refăcut din pluralul *brăciri* < *bracile*, *bracilia*, datorită cunoscutei prefaceri a lui *r* intervocalic în *n* (netacismul): *corona* > *cunună*, *suspīrus* > *suspīn*, *campula* — *campira* > *câmpină*, *similis* — *semeru* > *seamăn* etc.

Tot la un tip imaginar †*bracinia* aș alergat

d-ni lexicografi ca să explice originea formei *brăcie*. Această formă derivă însă din **bracilia* < *bracile* sau *brachile*. (Cp. S. Pușcariu, *Etymologisches Wörterbuch*, p. 18). În latina vulgară existau formele *bracina*, *bracinia*, *bracinius*, dar toate cu acelaș înțeles cași etimul lor *brace* «un fel de orz» din care se făcea berea: «*brace*, grani speces ex quo cerevisia conficitur» (DuC). A se compara cu aceste vorbe, românul *bragă*.

Căpățână. D-nii Candrea—Densușianu nu s'au convins că prototipul latin *capitina* e atestat. Consultând însă pe Du Cange ar fi văzut că vorba aceasta există în latina infimă și avea înțelesul de «capătul sau sfârșul țâței».

Verbul *cără* derivă după d-lor dintr'un tip reconstruit † *carrare*. Când vom scăpa de veșnicul expedient de a recurge la reconstruire și când trebuie și când nu trebuie? De fapt, *a căra*—*cărare* s'a născut direct din «*carruare* = *carro vehere*» (DuC.), grupul vocalic *ua* reducându-se ușor la simplul *a*: *battualia*—*battalia*, > *bătae*. *arcuarus* > *arcar* etc. (Cp. *Orig. l. r. Voc.* p. 150). Din *carruare* e și sardul logudorez *karrare*. În latina vulgară mai există cu acelaș înțeles forma *carreare*¹⁾ de unde italianul *carreggiare* fr. *charrier*.

Pe când înregistrează sub număr special va-

1) În *Originile limbei rom.* Voc. p. 33 a fost dată această formă ca etim al românului *cără*. Trebuie rectificat înlocuindu-l prin *carruare*.

riante dialectale ale aceluiaş cuvânt tractat aiurea (d. ex. *brăcină*), consideră ca formaţiuni proprii născute pe tărâmul românei cuvinte ce au prototipuri latine şi cari trebuiau tractate independent. Aşa vorba *căruţă* e pusă la rubrica vorbeii car alături de *căruţ*, *cărucior*, *cărucean* etc... În realitate, *căruţă* are prototipul său latin **carrucia*¹⁾ din «*carruca* = rheda, Honoratorum vehiculum opertum» (DuC). Din aceeaşi formă au mai ieşit: it. *carrozza* cu derivatele: *carrozzajo* «chi fa e vende carrozze», *carrozziere*, chi fa, noleggia e più spesso quiguida carrozze» <**carruciaris*, rom. *căruşar* şi *cărucer* (căruşaş); fr. *carrosse*, sp. *carroza* etc...

Amăreaţă. <*amaritia*, it. *amarezza*, prov. *amareza*, e tractat sub număr special pecând *acreaţă* <**acritia*, it. *agrezza*, vfr. *aigresse* e însumat sub numărul vorbeii *acru*, alături de *acrii*, *acrişor* etc... Având două dicţionare similare înaintea sa, al lui Cihac şi al d-lui Puşcariu şi atâtea modele străine, eră de aşteptat mai mult sistem dela acesta.

Inregistrând la locurile respective cuvintele albaneze: *harmeşuar* «armăsar» <lat. *armissarius*,

1) Existenţa acestei forme se probează deducţie. În latina vulgară, *carruca* dobândise şi accepţia de «plug», de unde fr. *charrue*. Numai cu această semnificaţie găsim forma «*charruchia* = aratrum» (DuC), care ne conduce la o formă mai veche *carrucia*. Să se compare şi «*carrusta* = wagen», «*carrustarius* = karrerrenmann, wagenmann» (Diefenbach), Grupul st pare a fi aici în loc de *ts*.

kalenduar «Cărintar» <lat. *Calendarius*, *ka-l'uar(e)* «călare» <lat. *caballarius*, inventează anume pentru ele niște forme latine † *armissorius*, † *Calendorius*, † *caballorius*. Decè acest recurs la niște forme fictive cari n'aũ putut existã în latinește, când e știut că în istro-romãna, vegliota și dalmatina *a* latin accentuat se preface de regulã în *ua*: ir. *caðe* (cit *cũade*) <lat. *cadit*, ir. *scapat* <lat. **excappatus*, ir. *an* <lat. *annus*, vegl. *amuar* <lat. *amare*, *arivuat* it. *arrivato*, *jualb* <lat. *albus* etc... Oare fonetismul formelor albaneze nu stã în legãturã cu aceastã lege foneticã din vecinele dialecte?

Dacã ar fi sã judecãm dupã lipsurile sale acest dicționar, am conchide cã deviza lexicografilor a fost sã lase la o parte cât mai multe cuvinte. E drept cã d-ni Candrea-Densușianu aũ împãrțit cuvintele romãne de origine latinã în douã categorii: unele cu etimologie sigurã, alte cu etimologie nesigurã, ceia ce-ı pune desigur la adãpost de multe critici. Din aceastã cauzã lipsesc din aceastã fascicolã vorbe ca: *arãt*, *aripã*, *arșar* etc., etc. Dar nu ne putem lãmuri decè lipsesc altele ca: *adineauri*, *adulmecare*, *aer*, *ainderi*, *cadã*, etc., etc. Ce nesiguranțã prezintã etimologia acestor cuvinte? E destul de curioasã și lipsa vorbeı *anin*, derivat foarte bine de Hașdeu dintr'un tip reconstruit de el **alninus*, care se gãsește însă consemnat de Diefenbach în al sãu

Glossarium Latino-Germanicum: «alnim = erlige». Formele *árin*, *arín*, ¹⁾ *arinde* au explicațiunile lor. Finalul *de* din *arinde* se mai poate vedeà în: *ar. cărinde* < *caninus*, Moți scand, ir. scand < lat. *scannum*.

La rubrica vorbeii *aspru* înregistrează derivatele *asprisor*, *aspreală*, *asproiú*, etc., lăsând la o parte tocmai pe *asprime* etc., etc..

Ce să zici acum de asprimea cu care d-l Densușianu a criticat din dicționarul d-lui Pușcariu: «Și mai lipsesc la d-l Pușcariu multe, multe forme... dar va aveà plăcerea să le găsească în dicționarul pe care-l tipăresc cu d-l Candrea» (*Viața nouă*, an. III, n. 6, p. 126).

Lipsa de sistem și abundența de erori încăpută într'o fascicolă așa de mică (24 de foi) arată că d-l Densușianu n'a tras nicio învățătură din critica ce însuși a făcut dicționarului d-lui Pușcariu, iar colaborarea d-lui Candrea nu l-a putut scăpa de atâtea greșeli și contradicții cu sine însuși. Totuș unul din autori nu se sfiște a zice: «*D-l Diculescu a luat într'o zi dicționarul nostru* Față de aceste constatări, ce lucru mai potrivit ar fi de făcut, decât să-și se înapoeze d-lui Densușianu cuvintele îndreptate de d-sa în Aprilie trecut d-lui Pușcariu și dicționarului său: «Și când procedezi în felul

1) Forma *árin* vine din † *alīn us* (= clas. *alnus*) după o comunicare verbală a d-lui N. Quintescu. În latina vulgară se găsește forma «*alenus* = *alnus*» (Diefenbach). Sard *alinu*. *Arin* a rezultat din: *árin* + *anin*.

acesta nu te sfiștii să întitulezi lucrarea : Dicționar al elementelor l-a-t-i-n-e. Când vom avea și noi mai puțin îndrăzneți de aceștia și când se va înțelege și la noi că știința e a celor ce lucrează conștiincios ani întregi și când scriu un rând se gândesc de zece ori» (ibid. n. 5, p. 118). Desigur, sănătoase principii, deși cel ce le enunță așa de frumos nu le poate urma. Se vede că d-l Densușianu privind prea mult paiul din ochiul d-lui Pușcariu, n'a observat măcăcinele din ochiul d-sale. Dar să revenim la critica făcută de d-l Densușianu lucrării mele.

E nostimă festa ce joacă dibaciul critic cititorilor revistei sale vorbind de etimologia cuvântului *nevastă*. Observațiunile mele asupra originii acestui cuvânt scrise pe o pagină și jumătate, d-l Densușianu le condensează în următoarele vorbe : «*Nevastă*, cuvânt — cum îi zice d-l Diculescu — foarte expresiv ca formă, de un uz general și fără echivalent în limbă și care sub raportul înțelesului face parte din viața intimă a omului (p. 12)». Citând din lucrarea mea această propozițiune a cărei parte dela început a ciuntit-o, imparțialul critic adaogă imediat : «Să mai zică câțiva *slavomani* că cuvântul e slav». Aici d-l Densușianu are aerul de a spune că eă am stabilit o nouă etimologie cuvântului *nevastă sprinind-o pe vorbele de mai sus*. Cititori ai *Vieței nouă*, veți avea de mistuit și această mistificare

a onoratului poet, critic și filolog. D-l Director al revistei cu hârtia fină a crezut că nu vă e de ajuns gustoasele versuri ce vi le servește în doze așa de mari la timpuri hotărâte, de două ori pe lună.

Criticând în lucrarea mea diferitele procedee filologice ale lui Cihac, d-l Densușianu pipăind partea ce-l privește a simțit însuș usturimea loviturii, pe care Cihac plecat dintre noi n'o mai putea simți. De aci necazul d-lui Densușianu turnat în propoziția de sus, unde vorbește cu amară ironie de slavomanii. Să dăm un exemplu :

Vorba *căpistere* « albia în care se cerne și se frământă », latinește « *capisterium* », *alveum* sive vas in quod infusa aqua frumenti grana immituntur et purgantur » (Columella) e pusă de Cihac printre cuvintele de origine slavă (*Dictionn. etym.* II, 72), deși nu poate arăta din ce formă slavă derivă, de unde ar rezultă că unele cuvinte românești derivă din niște vorbe slave cari n'au existat niciodată în acea limbă. Ei bine, aceiaș cale urmează d-l Densușianu cu etimologia altor cuvinte. Se știe, buneoară, că atât forma de azi *pavăză* cât și forma mai veche *plavăză* (Cp. Hașdeu, *Cuv. d. b.* I, 421) sunt împrumuturi directe din limba italiană : *pavese* și *palvese*, mijlocite prin vestiți negustori și armurierii italieni prin cari mai avem : *lancea*, *carabina*, *pistolul* etc.. D-l Densușianu, din spirit de originalitate, susține că *pavăză* e împrumutată din polonește : *paweż*.

Fonetica însă spune că din *paweż* ar fi ieșit *pa-vej* sau *pavenj*, în niciun caz *pavăză*. Ca să fie consecințe, d-l Densușianu ne asigură că și cealaltă formă o avem tot din polonește, deși în această limbă o formă *plaweż* «nu e atestată». Ca să scape din încurcătura în care a intrat, d-l Densușianu aleargă la un «truc» și zice: «A putut să existe altă dată» (H L R. I, 386). Ce poți răspunde unui astfel de argument!

Și când tu sau altcineva relevi atari copilării filologice, autorul lor face gura mare și strigă: «Nu credeți, oameni buni; domnul ăsta *bate câmpi filologiei*». (V. n. an. III, No. 12, p. 266).

Domnul Densușianu urmând deci aceleaș erori și principii neștiințifice, pe cari eu le-am criticat în lucrarea mea, eră natural și de așteptat ca d-sa, temperament pornit și vindicativ, să se ridice cu toată revolta contra unui op filologic care viză erorile și pe care Academia l-a primit cu cinstea cuvenită și să mi-arunce tot felul de injurii din inexpugnabila cetățue a *Vieței nouă*.

Arta d-lui critic culminează desigur în ridiculizarea etimologiei substantivului *brânză*. Abilul critic citează 12 rânduri din desvoltarea etimologiei propuse de mine acestui cuvânt, ferindu-se a cită însă rândurile care singure trebuiaū citate pentru publicul neinițiat în arcanele filologiei. Se știe că etimologiile propuse până acum acestui cuvânt sunt următoarele: *brânză* < lat. *pran-*

diu m (Lex. Bud.), *brânză* <lat. vulg. *brundus* «solid, consolidat». (Laurian-Maxim), *brânză* <grm. *Biestmilch* «corastă» (Diefenbach, *Zeitschrift der rom. Phil.*, XI, 288). Haşdeu¹⁾ îl consideră de origine dacă, iar după Schuchardt ar însemna «caş de *Brienne*», un oraş elveţian. După etimologia propusă de mine, *brânză* e acelaş cuvânt cu albanezul *blendz* (blănză) «burduf». Înţelesul prim al substantivului *brânză* a fost deci burduf şi, numai cu timpul a ajuns la accepţiunea de azi, conţinutul luând numirea continentului. Să se compare acelaş fenomen semantic în românul *foc* din latinul *focus* «vatră». După cum din expresiuni ca: vin de Cotnari; pânză de Olanda; pânză de America; pânză de Madapolam etc., prin izolare s'aŭ obţinut substantivele comune: *cotnar*, *olandă*, *americă* (*amelică*), *matipolon* etc., tot aşă din expresia veche «caş de brânză (= de burduf)» s'a izolat cuvântul *brânză* cu înţelesul de azi.

Criticul, bine înţeles, a avut grija să nu compare etimologia propusă de mine cu vreuna din etimologiile cunoscute până acum. Aceiaş procedere şi cu celelalte două-trei etimologii, de cari mai vorbeşte, precum: *catâr*, *glont*, *prapur*.

În rezumat, critica d-lui Ovid Densusianu aduce lucrărei mele următoarele învinuirii:

1) Cp. *Columna lui Traian*, V, 105; *Cuvente den bătrâni*, I, 189, 190.

Că titlul n'ar corăspunde cu coprinsul cărței. Ca să probeze această afirmație falsă citează titlul *incomplete*.

Că aș fi schimbat uzul semnelor filologice. A căutat să dovedească acest lucru citind *invers* șapte rânduri dela pagina 23.

Că aș fi făcut naiv pe Miklosich și pe alți filolgi. Invenție răutăcioasă. Dacă unele păreri ale mele vin în contradicere cu ceiace a spus acest învățat, nu înseamnă că l-am făcut naiv. Dacă am spus, buneoară, că legătura etimologică ce încearcă a stabili Miklosich între vorba *plată* și slavicul *platъ* «cojoc» nu e întemeiată — vorba *plată* derivând sigur din latinul *p l a t a = vectigal, tributum (DuC) — criticul în loc să-si dea părerea asupra etimologiei îmi obiectează că am făcut naiv pe Miklosich. Dacă de asemenea prin cercetările mele am ajuns la alte rezultate decât cele din *Histoire de la langue roumaine* și din diferitele articole filologice ale d-lui Densușianu, tot așa va fi dedus că am căutat să-i surp reputația științifică și de aci critica strâmtă și acerbă făcută lucrării mele.

Ceiace am dat ca *probabil*, criticul spune că e *nesigur*, trecând sub filozofică tăcere ceiace am dat ca sigur. Am spus, buneoară, că etimologia cunoscută până acum a cuvântului *dâlm* < vsl. h l ъ m ъ (Cihac) e neîntemeiată. Criticul nu zice nimic. Am spus că *dâlm* e acelaș cuvânt cu polonul *tlum* «movilă, grămadă». Criticul tace.

Am spus în fine că *dâlm* polon *tum*, derivă probabil din latinul *tumulus*, găsit în inscripțiuni sub forma *tumlum*. Criticul văzând că eu însumi am restrâns siguranța își deschide gura sa și zice: «D-l Diclescu ne roagă să credem că *dâlm* e latinul *tumulus*».

Din dezvoltarea etimologiilor a citat câte-o propoziție izolată, care singură nu lămurește nimic. Cp. *guler, nevastă, catâr, prapur*.

Etimologia substantivului *lebădă* fiind numai enunțată — locul dezvoltării acestei etimologii fusese rezervat în fascicola III, capitolul Metatezei: *albida > labida* — criticul a dedus de aci lipsa de probe și n'a putut să nu se lege de ea.

Pe lângă nepotrivirile tacite dintre lucrarea mea și *Histoire de la langue roumaine* a d-lui Densușianu, aceasta din urmă e criticată în multe locuri și anume: la pag. 6, 10, 16, 37, 57 etc. Ca să nu i se pună la îndoială buna credință, criticul păstrează un mutism desăvârșit asupra acestui lucru.

Afară de afirmația lapidară despre latinismele din slavonește, a cărei lipsă de temeiuri am văzut-o, d-l Densușianu criticând părerile mele se ferește de a spune pe a le sale. E și aici o dibăcie, căci de multe ori procederea contrară i-a jucat festa ¹⁾.

1) Elocințe în privința aceasta e cazul următor. În critica ce a

Abilul critic păstrează o tăcere mormântală față de sistemul cărței ce critică, de tractarea legilor fonetice, de studiul comparativ al originelor, de raportul lucrării mele cu lucrările similare de până acum, de mulțimea de etimologii nouă a căror veracitate este evidentă, precum: *plată* <*plata «tributum, vectigalis species». (DuC) — eră socotit de origine slavă —, *ban* <lat. *bannum «pecunia multatitia» —, eră socotit tot slav —, *imaș* <lat. *ermassius «ager incultus» (ibid.) — eră considerat ca un împrumut din limba maghiară —, *tain* — lat. *talleanum «stipendium militare» (ibidem), — eră socotit ca turcism ba încă din limba arabă etc., etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D-l Densușianu a avut speciala grijă să îmbrace mistificările critice sale în haina ironiilor și a expresiunilor tari. La ce altceva poți recurge, când alte argumente n'ai, și când știi bine că tocmai aceste injurii și ironii se prind mai ușor și dăinuiesc mai multă vreme în mintea unui public grăbit și ocupat.

făcut lucrării „*Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache*, relevând o eroare a d-lui Pușcariu, d-l Densușianu a dat naștere altei erori. Iată ce zicea: «Lângă *avere* (s. am) «Reichtum. d-l Pușcariu citează pe lionezul *avair* «Bienenstock», care se vede cât de colo că nu poate avea nimic de a face cu forma românească; d-l Pușcariu n'a văzut că e un derivat din *apis* «albină». (V. n. an. III, n-rul 6, p. 131). De fapt însă *avair* «stup» e din latinul «*alvearium, vas in quo apes nidificant et melificant*» (Forcell).

